

Dagens Industri
Torsdag 16 oktober 2003

Debatt: Inget parti vågar prioritera tillväxten i Bidragssverige

Det ser nog mörkt ut för tillväxten, trots Göran Perssons löften. Bidragen styrde inte bara EMU-valet - de styr också valen till riksdagen, visar Ulf Jakobsson och Jakob Eliasson, Industriens Utredningsinstitut.

Politiker som pläderar för sänkt skattetryck för att stimulera tillväxten blir ett hot mot den bestående ordningen och straffas av väljarna. Ändå krävs det på sikt förstås ökad tillväxt för att få några nettobetalarare kvar i systemet. Jan Edling från LO publicerade nyligen ett mycket intressant diagram där han på kommunal nivå ställde utanförskapet på arbetsmarknaden mot valresultatet i euro- omröstningen. Ju större frånvaro från arbetsmarknaden, desto flera nejroster var en tydlig slutsats av diagrammet. Den politiska klyfta mellan landets olika delar som diagrammet belyste är dock inte något specifikt för euroomröstningen. Den har sedan lång tid tillbaka återfunnits i riksdagsvalen. Ett diagram från det senaste riksdagsvalet kan illustrera detta. Även här har vi andel av befolkningen i åldrarna 16-64 år med ersatt frånvaro från arbetsmarknaden på den ena axeln. På den andra axeln har vi andelen röstberättigade som röstade på det nuvarande regeringsunderlaget i riksdagsvalet 2002. Grafiskt sett har diagrammet en påfallande likhet med Edlings diagram.

När betald frånvaro från arbetsmarknaden stiger, så ökar också andelen vänsterröster i riksdagsvalet. Läser vi bara av diagrammet, rent mekaniskt, finner vi att när frånvarotalet ökar med 5 procentenheter, så ökar antalet vänsterväljare, genomsnittligt, med 15 procentenheter. Detta betyder inte nödvändigtvis att det direkta orsaksbandet är så starkt. En ökad frånvaro är korrelerad med ett antal andra variabler som bidrar till ökat vänsterröstande: låga inkomster, låg utbildning och en relativt liten andel arbetande i den privata sektorn. Den stora regionala spridningen av frånvarotalen understryker också att det finns ett starkt regionalpolitiskt inslag i socialförsäkringssystemet. I detta system kanaliseras en omfattande inkomstström från sydväst mot nordost i diagrammet. Denna ström flyter parallellt med de kommunala skatteutjämnings- pengarna. När vi går åt nordost i diagrammet, finner vi relativt snart kommuner vars ekonomi är extremt beroende av att de löpande tillförs pengar från områden med högre inkomster och en bättre ekonomisk dynamik. Den växande andelen vänsterröster när man går uppåt i diagrammet kan troligen tolkas så att väljarna här ser en vänsterröst som en röst för ett fortsatt eller ökat flöde. På samma sätt sågs sannolikt ett införande av euron som ett hot mot den nuvarande ordningen.

När bidrag från stat och andra kommuner utgör den ekonomiska basen för en kommun, påverkas naturligtvis kommuninnevanornas världsbild och deras uppfattning om vad som är viktigt och oviktigt i politiken. I dessa kommuner blir den centrala ekonomiska frågan

hur de offentliga bidragssystemen utformas. På lång sikt är givetvis hela systemet beroende av att det finns tillräckligt många kommuner som har en ekonomiska dynamik som gör att de kan fungera som nettobidragsgivare i systemet. I ett kort och medellångt perspektiv kan emellertid väljarna se ett högt skattetryck som den säkraste garanten för fortsatt höga nivåer på bidragsströmmarna. Politiker och politiska partier som pläderar för generella sänkningar av skattetrycket för att stimulera tillväxten uppfattas därmed, i Bidragssverige, som ett direkt hot emot den bestående ordningen. När de partier som har sin politiska bas i Bidragssverige aviserar ökade satsningar på ekonomisk tillväxt, så kommer därför sänkta skatter med all säkerhet att spela en mycket marginell roll.

I stället kommer vi säkerligen att få se mera statliga stöd till regioner med en svag ekonomisk utveckling. Finansministern framhöll också, i samband med budgetpresentationen, ökade statliga bidrag till landstingen som en viktig tillväxtinsats. När statsministern i regeringsförklaringen säger att utanförskapet när det gäller euron gör det än viktigare att satsa på ekonomisk tillväxt har han givetvis alldeles rätt. Problemet är bara det att den politiska geo- grafi som satte stopp för euron i Sverige med största sannolikhet också kommer att sätta stopp för en verkningsfull tillväxtpolitik.

ULF JAKOBSSON, JAKOB ELIASSON

FAKTARUTA:

Tidigare inlägg

Utanförskapet grävde klyftan i EMU-valet, visade Jan Edling, näringspolitisk expert på LO 19/9. Med ett skattetryck på 60 procent suboptimeras hela ekonomin, och de svaga och utsatta blir de största förlorarna, hävdade Nils Karlson, fil dr och VD för forskningsinsitutet Ratio 26/9. Den betalande klassens revolt är nära, hävdade Filip Ekstrand, konsult och it-strateg 4/10. Övriga inlägg om tillväxt och skattetryck 9/10, 10/10 och 13/10.